

Bunyan János

(1628–1688)

- 1628 Született Angliában, a bedfordshire-i Elstowban
- 1644 Csatlakozott a hadsereghez
- 1646 Távozott a hadseregből és megnősült
- 1653 Alámerítkezett John Gifford által a Bedfordi Baptista Gyülekezetben
- 1655 Prédikálni kezdett
- 1659 Első feleségének halála után újból megnősült
- 1660 A kormányzat megtiltotta prédikálását, letartóztatta engedetlenség miatt és börtönbe csukatta
- 1672 Kiszabadult a börtönből és a Bedfordi Baptista Gyülekezet lelkipásztora lett
- 1675 Újból börtönbe került hat hónapra
- 1688 Augusztusban meghalt, miközben egyik barátját látogatta Londonban

Életét születési helyének környékén egy tíz kilométeres területen töltötte, néhány londoni utazást kivéve; ma azonban nevét az egész világon ismerik. Mint fiatal felnőtt, nem tudott sem írni, sem olvasni. Életének a végére azonban a leghíresebb keresztyén írók közé emelkedett – képzelőerővel teljes írásai egy sorba állítják Dantével és Miltonnal. Csak késői húszas éveiben tért meg, és csaknem harmincéves korában kezdett prédikálni. Mégis úgy ismeretes, mint az egyik legnagyobb keresztyén és korának legjelentősebb prédikátora. Bunyan János csodálatos ember volt.

Jobban ismerik írásairól, mint prédikálásáról – prédikációi ismeretlenek, de *A zarándok útja* a Biblián kívül talán a legismertebb könyv az egész keresztyén irodalomban. Ennek ellenére aktív prédikátor volt; Isten felé tudta fordítani az embereket a prédikált Igével és az írott Igével egyaránt.

Élete és kora

Bunyan az angol történelemnek egyik legjelentősebb korszakában élt. Ez a kor a híres emberek időszeke volt: amikor Bunyan született, Richard Baxter tizenhárom éves volt; George Fox, a Barátok alapítója négyéves; John Milton húszéves; Oliver Cromwell huszonnyolc; Shakespeare csak húsz évvel korábban halt meg. A gyarmatosítók New Englandon nyolc télen át szenvedtek; a Virginiában levők elindultak, hogy állandó gyarmatot építsenek huszonegy éves munka után.

Bunyan életideje alatt számos király nagy hatást gyakorolt a sorsára. I. Károly volt a trónon születésekor, és életideje kiterjedt II. Károly és II. Jakab uralmára. Bunyan nem sokkal azelőtt halt meg, hogy Anglia trónjára került Vilmos és Mária, és pirkadt a vallásszabadság hajnala. Franciaországban XIV. Lajos uralkodott. Udvarában a híres francia prédikátorok visszhangozták üzeneteit. De a régi monarchiák egyre ingatagabbak lettek. Ez forradalmi korszak volt. Angliában két forradalomnak különös jelentősége volt Bunyanra nézve: A politikai forradalom, ami miatt sok évet börtönben töltött, és a vallásos forradalom, ami jelentősen érintette vallási felfogását és élményeit.

Bizonyos értelemben a politikai forradalom Angliában éveken át izzott, de a közvetlen összeütközés, ami Bunyan érintette, születésének évében kezdődött. 1628-ban a parlament elfogadta a Jogok kérvényét, hogy ezzel korlátozzák a monarchiát Angliában. Ez a nép erőfeszítését képviselte, hogy több joghoz és nagyobb szabadsághoz jusson. I. Károly, az uralmon levő király azzal válaszolt, hogy főszlatta a parlamentet. Tizenegy éven át parlament nélkül próbált uralkodni. A pénzalapok elkeserítő hiányában Károly végül újból összehívta a parlamentet 1640-ben. A parlament azzal válaszolt, hogy bíróság elé idézte és megbüntetett számos magas beosztásban levő kormánytisztviselőt a király szövetségesei közül. Károly katonai erődemonstrációval válaszolt és 1642-ben polgárháború tört ki Angliában.

A parlament hadai és a király serege nézett szembe egymással a harcmezőn. Egyik oldal sem volt képes teljes győzelmet aratni. A háború bizonytalan volt az országban, és nem látszott végső kimenetele. Végül *Oliver Cromwell* vezetésével katonák csoportja a parlament zászlaja alatt kezdett eredményessé lenni a csatamezőn. Odaszentelt, fegyelmezett és a demokratikus alapelveknek elkötelezett katonák voltak. Nem engedték meg, hogy az osztályszerkezet beavatkozzék a katonai sikerekbe. A király hadserege zavarba került és vereséget szenvedett Cromwell csapatai előtt.

1649-ben I. Károlyt lefejezték. Cromwell vezette a republikánus Angliát a világra kiterjedő nagy hatalomhoz. Ő létesített bizonyos fokú vallásszabadságot, különösen a protestáns csoportok és szekták tekintetében. Sok puritán tantételt törvénybe iktattak Cromwell alatt, de a nép belefáradt ebbe a szigorú és józan uralkodásba, és amikor Cromwell 1658-ban meghalt, a nemzet visszatért a monarchiába. 1660-ban II. Károlyt köszöntötték Anglia trónján. Míg Anglia azelőtt a józan puritanizmus keretei között élt, II. Károly a csapongó, érzéki látványosság korszakába sodorta. II. Károly alatt ismét felélesztették az

Uniformitás törvényét – amivel megkövetelték minden lelkipásztortól, hogy regisztráltassa magát az államegyháznál. Ezzel akarták korlátozni az olyan csoportok növekedését, mint amilyen a baptistáké vagy más szakadárké volt.

1685-ben II. Jakab lett a király. Próbálta Angliát visszavezetni a katolikus egyházba, de a nép fellázadt; hamarosan eltávolították a hatalomból, és ekkor elmenekült Angliából. 1688-ban Vilmos és Mária került a trónra és a felvilágosodás napja virradt Angliára.

A politikai zűrzavarban Angliát megrázta a vallási forradalom is. A protestáns reformáció sohasem volt olyan alapos Angliában, mint Európa más részein, és sok ügy függőben maradt. Katolikusok és protestánsok harcoltak egymással a hatalomért és az uralkodásért, míg a protestáns táborban is sok megosztottság volt az episzkopálisok, a presbiterianusok és a különböző szakadár csoportok között.

Az államegyházban a vallásos élet meddő és világias lett. Akik elleneztek ezt a halott állapotot az egyházban, tisztább egyházi életformára áhítoztak. Ezeket az embereket nevezték Cromwell kora „puritánjai”-nak. A puritanizmus sok formát öltött Angliában, de általában egyezés volt a puritánok között, hogy legyen józanság és istenfélelem az életben és az egyházban. Egyes puritánok az egyházat belülről akarták megtisztítani, míg mások nem voltak tagjai az államegyháznak, és hittek a kívülről való reformálásban. Bunyan nagyon befolyásolták kora puritán elképzelései. Nem volt tagja az államegyháznak, és ezért üldözték a puritánok az egyházon belül és azok is, akik nem értettek egyet a puritán nézetekkel egyáltalán.

Az angol világnak ebben a zűrzavaros tizenhetedik századában született Bunyan János. Családja szegény volt – édesapja üstfoltozóként kereste kenyerét. Megtanította fiát, hogy miként javítsa meg a fazekakat, lábasokat, de nagyon kevés egyebet adott neki. Amikor Bunyan tizenhat éves lett, édesanyja és nőtestvére meghalt. Édesapja csaknem azonnal újból megnősült, és Bunyan a lázadás korszakába jutott.

Csatlakozott a hadsereghez, és a parlament hadaiban harcolt I. Károly ellen. A hadsereg vallási lelkesedése Cromwell vezetése alatt befolyásolta csaknem az egész sereget. Jóllehet Bunyan ekkor még nem tért meg, mégis megragadta Cromwell hadainak puritán lelkesedése.

Visszatérve Elstowba, Bunyan megházasodott. Végtelenül szegény volt új feleségével együtt. Csak két könyvet hozott házasságukba az asszony *Az egyszerű ember útja a mennybe* és *A kegyesség gyakorlása* címmel. De ez a fiatalasszony hatalmas befolyást gyakorolt Bunyan életére. A házasságtörésig Bunyan teljes lelki lázadásban volt. Élete felszínes és világias volt. Felesége, a környezetében élő más keresztyének és John Gifford, a Bedfordi Baptista Gyülekezet lelkipásztora vezetése alatt Bunyan kezdett komolyan gondolkodni a keresztyén hitről.

Hosszas küzdelem és nagy megfontolás után megvallotta Jézus Krisztusba vetett hitét és John Gifford által bemelegített. Bunyan 1653-ban a Bedfordi Baptista Gyülekezet tagjává lett. Bunyan legnagyobb szomorúságára, felesége 1655-ben meghalt. Keresztyén befolyása azonban érvényesült férjén továbbra is. Bunyan még ugyanabban az évben prédikálni kezdett. Az emberek lelkesen válaszoltak szavaira és üzenetére. Továbbra is üstfoltozóként dolgozott és prédikált, amint haladt házról házra és faluról falura. Ebben az időben kezdett írni. Első írását a kvékerek ellen irányította. 1659-ben elvette második feleségét, Erzsébetet, aki hasznos segítőtársnak bizonyult a következő zűrzavaros években.

1660-ban II. Károly foglalta el Anglia trónját. Az Uniformitás törvényének újbóli életbeléptetésére a kormány megtiltotta Bunyannak a prédikálást. Ő nem engedelmeskedett a kormányrendeletnek, ezért letartóztatták és börtönbe vetették.

A hatóságok sürgették, hogy teljesítse a törvény egyszerű kívánalmát – jegyeztesse be magát az államegyháznál. Nem tette meg. Azt mondta, hogy ha szabadon bocsátják, azonnal prédikálni kezd ismét. Hat éven át maradt börtönben. Azzal tartotta fenn magát és segítette családját, hogy zsinórokat készített. Felesége és vak leánya sokat szenvedett távollétében.

Még a börtönben is prédikált Bunyan. Megnyerte a börtönőrök bizalmát, akik megengedték neki, hogy kimenjen az erdőbe és prédikáljon gyülekezetének, aztán visszatérjen a börtönbe. Prédikált a börtönőrök mögött is, és gyakran beszélt a börtönőrökkel az evangélium igazságáról.

1666-ban szabadon engedték. Azonnal prédikáláshoz kezdett, és rögtön letartóztatták, majd börtönbe vetették. Újabb hat évet töltött a bedfordi börtönben. Tizenkét éves bebörtönzése talán pusztán makacsságának tulajdonítható; de inkább tulajdonítható a vallásszabadság iránti mélyszéles elkötelezettségének és annak, hogy nem ismerte el a világi hatalom felsőbbrendűségét az egyház felett.

1672-ben kiszabadult a börtönből, és a Bedfordi Baptista Gyülekezet lelkipásztora lett, ahol kiemelkedő lelkipásztorként szolgált. Nemcsak saját gyülekezetében prédikált, hanem a környező területen is. Utazásokat tett Londonba, hogy meglátogassa barátait és hirdesse az evangéliumot. Gyakran egynapos előrejelzéssel olyan hatalmas tömegeket mozgató meg, hogy az istentiszteleti helyek nem tudták befogadni őket.

Bunyan János mint prédikátor nyíltan foglalkozott korának mindennapi kérdéseivel. Mennydörgött az egész országot átható gonoszság és korrupció, valamint II. Károly romlott udvartartásával szemben. Küszködött a kormányzás és az egyházak kapcsolatának problémájával is. Életével, írásaival és prédikálásával Bunyan kiállt a vallásszabadság ügye mellett. Mások talán ékesszólóbban érveltek, de senki sem volt meggyőzőbb a vallásszabadság ügyében.

Egyes lelkipásztorok a prédikálásuk miatt emlékeztetnek. A helyzet nem így áll Bunyan Jánossal kapcsolatban. Bunyanra azért emlékeznek, mert bátran foglalkozott kora forradalmi időszakának kérdéseivel, és ragyogó, lelkes írásműveket készített, amelyek az angol irodalom nagy örökségének részévé lettek. Valójában prédikációit ma csak azok olvassák, akiket érdekel a prédikálás történetének különös tanulmányozása. Nagy irodalmi munkái elhomályosítják ragyogó prédikációit. Nem szabad azonban, hogy Bunyan kiváló politikai reformeri szerepe és mesteri írásai elfeledjék velünk Bunyant mint kiváló prédikátort. Neki a prédikálás nagy feladat volt, amire Isten hívta el.

Prédikálása és üzenetei

A zarándok útja elolvasása után Bunyan prédikációi egy kicsit kiábrándítóak. Ugyanazt a leíró stílust várjuk és mégsem találjuk. Ugyanazt a drámai ráérzést, a leírás színes alkalmazását várjuk. Csak alkalmanként találjuk meg e fenséges allegóriák jellemzőjét Bunyan prédikációiban... Ha Bunyan sohasem írta volna meg *A zarándok útját*, akkor is úgy emlékeznének rá, mint a keresztyén egyház egyik legnagyobb prédikátorára.

Annak ellenére, hogy hibák vannak prédikációiban, amik nagyon is tipikusak voltak abban a korban – például a

rendkívüli hosszúság, az elkalandozás, a fásasztó részletezés –, Bunyan prédikációinak sok az erős pontja: színesek és elevenek, még ha nem is olyan sokszínűek, mint *A zarándok útja*. Mindegyik beszéde alapos magyarázata a szövegnek egyszerű, élő nyelvezetben. Mindegyik mesterien használja a párbeszédet az ellenvetések megválaszolására vagy az érvek alátámasztására. Ezekhez még hozzá kell tennünk Bunyan valódi meggyőződését és erejét a személyes felszólításban.

Bunyan tévedhetetlenül puritán prédikátor volt, de nem volt *tipikus* puritán prédikátor. Froude a puritán korszak történetében ezt írta Bunyanról: „A tanulatlan angol tömegeknek nem találhattak ilyen prédikátort sehol a világon. Amit ezek az emberek az inspiráción értettek, azzal bőségesen rendelkezett Bunyan.” Ez a kiértékelés annál jelentősebb, mivel Froude igyekezett ugyanabban a történetben felmenteni azokat, akik Bunyant bebörtönözték.

Bunyan hírneve mint prédikátoré nem szorítkozott Bedfordshire kereteire, jóllehet szolgálatának legnagyobb részét ott végezte. Ez azonban kiterjedt Londonra is, ahol számos alkalommal nagy tömegeknek prédikált. Egyik korabeli csodálója, egy londoni lakos ezt írta:

Amikor Bunyan Londonban prédikált, mégha csak egy nappal előbb közölték is, több ember igyekezett hallgatni beszédét, mint ahányan elfértek az összejöveteli helyen. Hallgattam őt prédikálni mintegy 1200 személlyel együtt egy reggel hét óraker kezdődő munkanapi órában, egy sötét téli napon. Aztán hallgattam őt 3000 ember jelenlétében egy vasárnap Londonban a város végén egy összejöveteli helyen, és az érkezők fele helyhiány miatt kénytelen volt elmenni, és neki magának is egy hátsó ajtón kellett bemennie, és csaknem az emberek felett húzták be, hogy feljusson a szószékre.

Bunyan tetszett nemcsak „a tanulatlan angol tömegeknek”, hanem a nemeseknek és tudósoknak is. A tanult dr. John Owen egyik gyakori hallgatója volt Londonban, és meghívta prédikálni saját különös gyülekezetébe Moorefieldsbe. II. Károly király állítólag megkérdezte Owent, hogy elmehetne-e meghallgatni az üstfoltozó prédikációját. Owen azt válaszolta, hogy saját maga szívesen kicserélné tanulási képességét azért, hogy olyan jól prédikáljon, mint az üstfoltozó.

Bunyan továbbra is Bedfordban élt. Egy rövid ideig Londonban prédikált egyszer vagy kétszer évente. Kis baptista kápolnája túl kicsi lett és egy nagyobbat építettek. Bedfordban sokan kifogásolták saját felekezetének tagjai azért, hogy szószéket cserél a presbiterianusokkal és függetlenekkel – nyilvánvalóan Bunyan a maga korában szokatlan ökumenicitást prédikált és gyakorolt. De ennél a pontnál voltak bizonyos előítéletei – egy kifejezés „A mennyei futár” című prédikációjában különösen érdekes:

Ne bízzatok saját erőtokben, dobjátok el magatoktól! Hulljatok térdre imádságban az Úr előtt az igazság lelkéért! Keressétek igéjét az irányításért! Meneküljete a rászedők társaságából! Legyetek együtt a legegészségesebb keresztyénekkal, akiknek a legtöbb tapasztalatuk van Krisztussal. Óvatosak legyetek a kvékerekkel, nagyhangúakkal és a szabadosokkal kapcsolatban! Ne legyetek túl közel egyes anabaptistákhoz sem, jóllehet én magam is anabaptista néven futok.

Bunyan valamennyi prédikációja más és más, de mindegyiknek vannak bizonyos erős pontjai általánosságban. E prédikációk stílusa kiváló, mégha alatta van is *A zarándok*

útjának. Szavai egyszerűek és jól kiválasztottak, mondatai rövidek. Bunyan a jó stílus érdekében a maga szabályát gyakorolta: „Legyünk egyszerűen és követhetők, és ne írjuk körül a kérdéseket!” Mindkét területen eredményes volt. Maculay ezt mondta stílusáról:

Szókincese az átlagembereké. Egyetlen író (és szónok sem) mondta ki tőle pontosabban, amit mondani akart. A fenség, a pátosz, a lelkes buzdítás, a költő minden célja, a szónok és a lelkész szempontjai, ez a családias dialektus – az egyszerű munkások dialektusa, elegendő.

John Brown, Bunyan életrajzírója mondta: „Írjon bármilyen témáról is, nem sokáig ír, mielőtt elolvad a gyöngédségtől vagy tüzzel fejezi be.”

Ami azt a szándékát illeti, hogy „lefedtesse a kérdést úgy, amint van”, senki sem kétli, hogy sikerült neki. Prédikációit a lelkesedés és az őszinteség jellemzi. Bunyan sohasem veszett el irodalmi adományai közt – a kérdés lényegét találta el, bűnbánatra és megtérésre sürgetve hallgatóit. Kevés prédikátor tudta, miként foglalja össze erőteljesebben, mint Bunyan:

Akkor tehát, bűnös, mit szólni ehhez? Hol van a szíved? Gondolkodj, ember, gyorsan; ne tétovázz ebben a kérdésben! Ne tanáskozz testtel és vérrrel: nézz föl az égbe, és lásd meg, hogy mennyire szereted, és a pokolra, és ennek megfelelően szánd el magad! Ha nem ismered az utat, kérdezd meg Isten igéjét! Ha társat akarsz, kiáltst Isten Lelkéért! Ha bátorításra van szükséged, fogadd el az ígéreteket! De időben kezd el, lépj az útra, fuss gyorsan, és tarts ki végig, és az Úr eredményes utazást ad neked! Isten veled!

Bunyan ezt mondta prédikálásáról: „Azon fáradozom, hogy úgy szóljam az Igét, hogy ha lehetséges, a bűn és a bűnös személy lelepleződjék általa.” Alkalmazásai mutatják azt az igyekezetét, hogy határozott akart lenni prédikációiban. Az ilyen céltudatos prédikálással Bunyan olykor elítélte magát saját szavaival, de sohasem engedte meg, hogy saját bűne gyengítse prédikációját:

Amikor egyes kiemelt és átható részeit prédikálom az Igének, a kísértő ezt ajánlja: „Ez elítél téged, hiszen ebben a saját lelked is bűnös. Ezért egyáltalán ne beszélj róla, vagy ha ezt teszed, úgy szépítgesd, hogy megtaláld magadnak az egerutat, nehogy mások felébresztésével ilyen nagy bűn terhet tegyél a lelkedre, ami alól sohasem szabadulhatsz.”

De hála az Úrnak, megmenekültem ezektől a szörnyű ajánlatoktól, és inkább Sámsonhoz hasonlóan teljes erőmmel nekitámaszkodtam, hogy elítéljem a bűnt és a vétket, akármit fedeztem föl, jóllehet saját lelkiismeretemet is bűnösnek találtam benne. Halljak meg, gondoltam, a filiszteusokkal együtt inkább, minthogy helytelenül bánjak Isten áldott igéjével!”

Amint *A zarándok útjának* olvasása sejteti, Bunyan prédikációi tele vannak igei utalásokkal. Legtöbb illusztrációja és képzeletbeli leírása bibliai témákból ered. Kevesen tanulmányozták jobban a Bibliát, mint ő: „Sohasem léptem ki a Bibliából, sem olvasással, sem elmélkedéssel. Nem horgásztam mások tengerén: Bibliám és konkordanciám az én egyedüli könyvtáram.” Bunyan a Bibliából nyerte erejét, és ez a hit sugárzott másokra prédikálása által.

Minden zsenialitásával együtt Bunyan János számos tanulatlan embert képvisel, akiket odaszentelt talentumai és a Bibliában rejlő egyszerű bizalmuk az Ige eredményes prédikátorává tett.

A terméketlen fügefa

De az így válaszolt neki: „*Uram, hagyd meg még ebben az évben, míg körülásom és megrágyázom, hátha terem jövőre, ha pedig nem, akkor vágd ki!*” (Lk 13:8-9).

Ezek a szőlőskert vincellérének szavai, aki Jézus Krisztus. („Ő közbenjárt a bűnösökért.”) E szavakban könyörgés van a megsértett igazság alapján, imádkozás, hogy még egy kicsit több időt és türelmet adjon a terméketlen fügefának.

Ebben a kérdésben hat gondolatot kell megfigyelünk! 1. Az igazságot lehet késleltetni. „*Uram, hagyd meg még ebben az évben...*” 2. Itt az időtartam meghatározása, ami alatt próbálkozás történik a terméketlen fügefa művelésére. 3. A segítség módját is meghatározza: „*míg körülásom és megrágyázom*”. 4. Itt sejtetése van annak, hogy ezáltal Isten várakozására megfelelő válasz érkezik: „*hátha terem jövőre...*” 5. Itt van annak sejtetése is, hogy a terméketlen fügefa terméketlen marad, amikor Krisztus megteszi vele a szükségeset: „*hátha terem*” 6. Itt van a végső döntés, hogy ha terméketlen marad, a kivágás ideje jön el: „*Ha nem, akkor vágd ki!*”

Kövessük az előző módszer szerint a magyarázatot!

Uram, hagyd meg még ebben az évben! Itt a kegyelem valóban meglepő. Csodálatos kegyelem, mondom, hogy az Úr Jézus törődik egy terméketlen fügefával. Ő közbelép, hogy megakadályozza egy terméketlen fügefa kivágását! Valóban megakadályozta a kivágást egy időre, de miért tette ezt egyáltalán? Miért nem hozta elő a fejszét? Miért nem végezte el a kivágást? Terméketlen fügefa, ez jó neked, hogy Jézus Isten jobbjánál ül, aki együtt érez egy terméketlen fügefával, különben az igazság nem hagyott volna ott, hogy kihasználja a talajt, ahogy eddig tetted. Amikor Izráel vétkezett Isten ellen egészen végig, Mózes odaállt a törésre: „*hadd emésszem meg őket egy szempillantás alatt, és nagy nemzetté teszek téged.*” Terméketlen fügefa! Hallod ezt? Nem tudod, hogy az isteni igazság keze ütésre emelkedett, és milyen sok éven át ki akart vágni, ha Jézus nem tartja vissza az Atya fejszét. „*Vágd ki, miért foglalja a földet hiába?*” Még mindig nem hallod ezt, terméketlen fügefa? Még mindig visszaélsz vele? Elfárasztottad az embereket, és kihívtad Isten igazságát: el akarod fárasztani Istent is?

Hagyd meg még ebben az évben! „Uram, várj egy kicsit! Ne vessen el egy lélek sem az eszközök híján! Megpróbálok. Meglátom, hogy termékenyvé tehetem-e. Nem kérek hosszú életet, sem azt, hogy még maradjon terméketlen, és ezzel bosszantsalak téged. Könyörgöm, a lélek érdekében, a halhatatlan lélekért, Uram, kíméld meg még egy évig, csupán egy évig, ebben az évben! Ha tehetek vele valamit, az rövid idő alatt megtörténik. Nem kell sokáig bosszankodnod a termés hiánya miatt, csak egy évig, és aztán”

Terméketlen fügefa! Hallod, milyen párbeszéd folyik a vincellér és a szőlősgazda közt az életedért? „Vágd ki!” – mondja az egyik. „Uram, hagyd meg” – mondja a másik. „Hiába foglalja a földet” – mondja az Atya. „Még ebben az évben” – mondja a Fiú. „Hagyd meg még ebben az évben!”

Míg körülásom és megrágyázom. Az Úr Jézus ezekkel a szavakkal két okot feltételez, ami miatt a fügefa nem terem gyümölcsöt, és ezt a kettőt akarja megszüntetni orvosságként. Az első oka a terméketlenségnek az, hogy a talaj nincs kellően megásva. A másik oka pedig az, hogy a fa nem kapott megfelelő mennyiségű trágyát. Ezért javasolja, hogy még körülássza és aztán ellátja trágyával. Uram, kíméld meg ebben az évben, amíg körülásom! Kétlem, hogy ezután is terméketlen marad. E világ szeretete és a gazdagság csalása túl közel van a szív gyökereihez.

A gazdagság szeretete, a tisztesség keresése, az élvezetek hajhászása azok a tövisek, amelyek megfojtják az Ígét. „Mert mindaz, ami a világban van, a test kívánsága, a szem kívánsága és az étellel való kérkedés, nem az Atyától, hanem a világtól van.” Akkor hogyan teremhet gyümölcsöt az a szív, amelyet ezek megfojtanak?

Terméketlen fügefa! Lásd meg, hogy az Úr Jézus ezekkel a szavakkal feltárja a lélek terméketlenségének az okát! E világ kívánságai túl közel vannak szívedhez, a világ ott van gyökereidnél, ezért vagy terméketlen. Az agyag megfojt. „*Aki szereti a világot, nincs meg abban az Atya szeretete.*” Akkor hogyan lehetne gyümölcsöző a szőlőskertben! Ez tartotta vissza Júdást attól, hogy törődjék a szegényekkel. Ez tartotta vissza Démást az önmegtagadás gyümölcsétől. Ez tartotta vissza Anániást és Szafirát, a feleséget, hogy megteremjék az őszinteség és igazság gyümölcsét. Mit mondjak? „*Sok esztelen és káros kívánságba esnek, amelyek az embereket pusztulásba és romlásba döntik. Mert minden rossznak gyökere a pénz szerelme*” Hogyan teremhetne jó gyümölcs az ilyen gyökérből, a gonoszság gyökereiből?! „*Amely után sóvárogva egyesek eltévelyedtek a hittől, és sok fájdalmat okoztak önmaguknak.*” Ez a rossz gyökere. Nem, ez minden rossznak a gyökere. Hogyan lehet akkor, hogy az a hívő, akinek ilyen a gyökere, tele van földiekkel, kívánságokkal és vágyakkal, e világ hiábavalóságával, gyümölcsöt teremjen Istennek?

Míg körülásom... Uram, kiszabadítom gyökereit, felásom ezt a földet, szabaddá teszem a gyökereket. Ránehezítem a kezem betegséggel, kiábrándultságokkal, mintha nem viselnék róla gondot. Körülásom, amíg ott áll remegve és reszketve, és már-már kidől, aztán igyekszik még jobban meggyökerezni.” Ezért azt mondom, Jézus nagyon törődik a terméketlen hívővel. Körülássza, csapással sújtja a szívét, egy másikkal a kívánságait, egy harmadikkal az élvezeteit, egy negyedikkel a kényelemszeretetét, egy ötödikkel az önközpontúságát, és így ássa körül a fügefát. Így távolítja el a rossz talajt a gyökerek közeléből, és szabadítja meg gyökereit a földtől. Terméketlen fügefa! Lásd, itt van a törődés, a szeretet, a fáradozás. Ez az Úr Jézus Krisztusnak, a szőlőskert vincellérének a törődése veled azért, hogy gyümölcsöt teremj!

Míg körülásom és megrágyázom. Ahogy a föld túlságosan szorítja a gyökereket, akadályozhatja a fát a gyümölcsözésben, ugyanúgy jobb eszközöket is akar nyújtani, hogy megszüntesse a terméketlenség okát. Ez több annál, mint amit a vincellér sejtet: „*míg körülásom és megrágyázom.* Ellátom őt még gyümölcsözőbb szolgálattal, melegebb Igével. Adok nekik saját szívem szerinti lelkipásztorokat. Megrágyázom őket.” A trágya melegebb, kövérebb, kívánatosabb, hasznosabb anyag, mint ahova általánosságban a fákat ültetik.

„*Körülásom és megrágyázom.*” Vagyis „szívet ébresztő szolgálatba viszem, a kegyelem eszközei kövérek és jók lesznek. Meglátogatom őt szívet ébresztő, szívet melengető, szívet bátorító megfontolásokkal. Küzdök vele együtt a Lelkessel, és megízleltem vele a mennyei ajándékot és az eljövendő világ erejét. Nem akarom elveszteni azért, mert nincs körülássza. „Uram, hagyd meg még ebben az évben...”

Hátha terem jövőre... Ha mindez a fáradozásom ezt a fügefát gyümölcsözővé teszi, akkor megérte az időm, a fáradozásom, az áldozatom, amit ráfordítottam. És te is, ó, Istenem, ebben gyönyörködsz. Mert te kegyelemes és irgalmas Isten vagy, megbánod a gonoszt, amivel megfenyegetted ezt a népet.

Ezért ezek a szavak tájékoztatnak minket arról, hogyha a terméketlen fügefa, a terméketlen hívő végre gyümölcsöt hoz Istennek, akkor az a hívő valóban a helyén van, a helyére kerül az a szegény lélek. Előző terméketlensége, az, hogy előzetesen kísértette Istent, visszaélt Isten türelmével és hosszútűréssel, hiába töltötte az éveket egymás után, végre bocsánatot nyer. Igen, az Atya Isten és a mi Urunk Jézus Krisztus mindent elfelejt és ezt mondja: jól van, végre. „*Ha pedig azt mondom a bűnösnek, hogy meg fog halni, de ő megtér vétkeiből, törvény és igazság szerint él. Elkövetett vétkei nem kerülnek említésre. Követte a törvényt és az igazságot, tehát élni fog.*”

Terméketlen fügefa! Hallod ezt? A fejsze a fák gyökerén van, de az Úr Jézus kéri Istent, hogy kíméljen meg. Körülásta már a talajt? Megtrágyázta már a fügefa földjét? Ó, terméketlen fügefa, eljutottál a végponthoz. Ha megváltozol, ha a kegyelmes munka, az evangélium hallása után gyümölcsöt teremsz Istennek, jól van, de ha nem, a tűz a végső. Gyümölcs vagy tűz. Gyümölcs vagy tűz, terméketlen fügefa. „Ha gyümölcsöt teremsz, jól van!”

Ha pedig nem, akkor vágd ki! Az Úr Jézus ezzel a ha szócskával megérteti velünk, hogy vannak olyanok a világon, akik gyógyíthatatlanok, akik nem térnek meg, akiknek nem használ a kegyelem. Ezek megtartják vallásukat, de nem hoznak gyümölcsöt. Ez a generáció kihasználja Isten türelmét, az időt és a dagályt, a fenyegetéseket és a közbenjárást, az ítéletet és a kegyelmet, és mindezek után is terméketlen marad.

Ó, milyen elkeserítő gonoszság van szívedben! Terméketlen hívő, hallod ezt? Az Úr Jézus még mindig kétségben van felőled, ott van a *ha* a szavában. Azt mondom, hogy az Úr Jézus kétségben van felőled. Vajon végre jóra fordul a sorsod, vajon nem fárad hiába, vajon az ásás és a trágyázás nem pusztán eltékozolt fáradozás marad? „Időt adtam neked, hogy megtérj, és nem tértél meg.” Körülásta a földet és megtrágyáztam. Adtam időt, és ellátalak eszközökkel, de hiába fáradtam és erőmet hiába pazaroltam. Hallod ezt, terméketlen fügefa? Kérdéses még, hogy vajon jóra fordul-e végül lelked helyzete?

Ha pedig nem, akkor vágd ki! Semmi sem kiábrándítóbb az embernek, mint amikor minden kedvessége és jósága semmibe vész. Semmivel sem lehet az Úr Jézust annyira bántani, mint amikor a bűnösök visszaélnék kegyelmével. „Ha terméketlen és kopár marad evangéliumom ellenére, ha visszautasítja kegyelmemet ürességgel, ha a megásás és a trágyázás után még mindig gyümölcstelen marad, megengedem, hogy kivágják.”

Az evangélium az utolsó orvosság a terméketlen hívőnek. Ha az evangélium, ha az evangélium kegyelme nem eredményes, akkor semmi más nem várható, csak a kiirtás. „Jeruzsálem, Jeruzsálem, aki megöli a prófétákat, és megkövezed azokat, akik hozzád küldettek, hányszor akartam összegyűjteni gyermekeidet, ahogyan a tyúk szárnya alá gyűjti a csibéit, de ti nem akartátok! Íme, elhagyottá lesz a ti házatok.” Ez nem történhet meg, amíg az Úr Jézus leállítja az Atya igazságos ítéletét. Azt mondom, hogy azért várt Isten, mert Jézus szíve annyira tele volt együttérzéssel. „Amikor közelebb ért, és meglátta a várost, megsiratta, és így szólt: »Bár felismerted volna ezen a napon te is a békességre vezető utat! De most már el van rejtve a szemeid elől.«”

Ha pedig nem, akkor vágd ki! Amikor Krisztus átad téged, akkor nincs közbenjáró, sem védelmező, sem áldozat a

bűnért. Csak az ítélet marad hátra, a fejsze. „...hanem az ítéletnek valami félelmes várása, amikor tűz lángja fogja megemészteni az ellenszegülőket.”

Terméketlen fügefa! Vigyázz, hogy ne teljesedjenek be ezek az utolsó szavak, mert ezek a kivágás, az elvettetés szavai. „Ha pedig nem, akkor vágd ki!” Mintha ezt mondta volna Krisztus: „Atyám, többször könyörögtem ezért a terméketlen hívőért. Könyörögtem, amíg felásom és megtrágyázom, de most, Atyám, az idő lejárt, az év véget ért, a nyárnak vége, és nem változott meg. Próbálkoztam az én eszközzel, az evangéliummal, körülásta. Kövérséget helyeztem köré az evangélium által, de mind semmibe vészett. Atyám, átadom neked ezt a hívőt ismét. Megtettem mindent, imádkoztam és kitartottam, visszatartottam fejszédet, de tovább nem teszem, odahelyezem igazságos kezedbe. Tégy igazságot! Hajtsd végre a törvényt! Többé nem imádkozom érte.” „Akkor vágd ki!” Jaj nekik, ha eltávozom tőlük!

Most tehát bemutatok nektek bizonyos jelek által, hogy honnan tudjátok meg, hogy a kegyelem napja véget ért vagy vége a terméketlen hívőnek. „Ha pedig nem, akkor vágd ki!” Aki ellenáll Istennek, és ellenáll minden eszköznek a gyümölcsstermés érdekében, amit Isten fölhasznált, hogy őt termékeny fává tegye kerjében, veszélyben van. Ez valóban a példázat összegezése. A fügefa itt megkapja az eszközök áldott alkalmazását, időt kap a táplálkozásra, de ellenáll, ellenáll mindannak, amit a vincellér tesz, mindannak, amit a szőlősgazda tesz.

De egy kicsit határozottabban írjuk le az eddigi kegyelem jeleit!

A kegyelem napja eltávozik, amikor a hívő ellenáll, visszaélt és kizsákmányolja Isten türelmét. Akkor veszélyben van. Ez kihívás, aztán Isten kiált: „Vádjatok ki!” Vannak olyanok, akik belopják magukat a hívők közé, senki nem tudja, hogyan. Még ez a fügefa is bekerült a szőlőskertbe, de nem Isten plántálta oda, és ott él élettelenül, kegyetlenül, gondatlanul, jó lelkiismeret nélkül Isten előtt. Talán idejönnek a kenyérért, a kereskedésért, a hitelért, vagy el akarják fojtani a nyugtalan lelkiismeretet. Miután elérték céljukat, olyanok, mint a bűnösök a Sionon. Biztonságban érzik magukat, mint Agág: „Biztosan nem a keserű halál vár.” Más szóval: „Rendben van minden, üdvözülök, eljutok a mennybe.” Ilyen hiábavaló gondolatokban eltöltöttek egy évet, kettőt vagy hármat. Nem emlékeznek arra, hogy a kegyelem minden időszakában, az evangélium minden lehetőségében az Úr jön és keresi a gyümölcsöt. Bűnös, terméketlen fügefa! Ez rossz kezdés: Isten jön a gyümölcsért.

Mi találok itt? – kérdezi Isten. Milyen fügefa ez, amely itt élt ebben az évben a szőlőskertemben, és nem hozott gyümölcsöt? Rákiáltok: „Hívő, terméketlen fügefa, légy gyümölcsöző! Keresem a gyümölcsöt! Elvárom a gyümölcsöt! Gyümölcsöt kell teremned! Ezért gondolkodj ezen!” Erre a hívő megáll, de ezek szavak, nem ütések, ezért lepatannak a szívről. Amikor Isten jön a következő évben, még mindent úgy talál, ahogy volt. A terméketlen fügefa hiába használja a talajt. Most Isten megint panaszkodik: „Íme, már két év elmúlt, és nem látszik gyümölcs. Késleltetem haragomat a saját nevéért. Késleltetem haragomat a dicsőségemért. Még nem váglak ki, várok, várok, hogy irgalmazzak. De ez sem segít. Ez sem befolyásolja a terméketlen fügefát, Ez nem fenyegetés. Isten kegyelmes. Késlelteti haragját, és vár kegyelmesen. Ó, istentelen emberek, akik tudatlanul küsztek be a szőlőskertbe, hogyan fordítják Isten kegyelmét kívánsá-

gaikra! Ő eljön a harmadik évben a gyümölcsért, mint azelőtt, de még mindig terméketlen fügefát talál, nem gyümölcsöt. Most felkiált ismét: „Vincellérem, jöjj ide, itt van ez a fügefa, itt állt szőlőskertemben, és minden időben kiábrándított várakozásomban, mert gyümölcsre hiába vártam. Vágd ki! Türelmem elfogyott! Nem várok többé erre a fügefára.”

Most kezd reszketni a fügefa ezekre a fenyegetésekre. „Hozd a fejszét!” A fejsze a halál. Ezért ezt mondja: „Jöjj, halál, vágd ki ezt a fügefát!” Az Úr ezzel megrázza a bűnöst, betegyba helyezi és ezt mondja: „Halál, vidd el, visszaélt türelmemmel és irgalmammal, nem emlékezett rá, hogy ennek megtéréshez és gyümölcshöz kellett volna vezetnie. Halál, vidd el ezt a fügefát a tűzre! Vidd el ezt a terméketlen hívőt a pokolba!” – Amíg a halál gyötri a testet, a pokol az értelemmel és lelkiismerettel bánik, fájdalommal sújtja, a tűz szikráival árasztja el, megsebezve szomorúságokkal és az örök ítélet félelmeivel e szegény teremtmény lelkét.

Most kezd gondolkozni magában, és Istenhez kiált irgalomért: „Uram, irgalmazz! Uram, irgalmazz!” „Nem! – mondja Isten – Szembeszálltál velem e három év alatt. Milyen sokszor kiábrándítottál? Milyen hosszú időt hiába töltöttél? Milyen sok prédikációt és más kegyelmi eszközét türelmemnek elutasítottad? Vidd, halál!” „Ó, jó Uram, mondja a bűnös, kímélj meg még ez egyszer! Valóban terméketlen hívő voltam, és semmi hasznot nem hoztam a szőlőskertben. De kímélj meg! Kímélj meg ezúttal! Könyörgök hozzád, jobb leszek ezután.” „Vigyétek! Vigyétek! Megpróbáltam már ebben a három évben, semmi voltál, és ha meggyógyítanálak, ugyanolyan rossz lennél, mint azelőtt.” E beszélgetés alatt a halál ott áll. A bűnös kiált ismét: „Jó Uram, tegyél még egy próbát! Hadd keljek fel megint, és lásd meg, hogy megjavulok!” „Megígéred, hogy megjavulsz?” „Igen, Uram, és meg is esküszöm rá. Sohasem leszek olyan gonosz ismét, megjavulok!” „Jól van – mondja az Úr – Hagyjátok még meg ezt a hívőt; egy kicsit tovább próbálkozom. Megígérte, megesküdött rá, hogy megjavítja útjait. Lehet, hogy komolyan veszi ígéreteit. A fogadalmak ünnepélyesek. Lehet, hogy fél megszegni esküvét. Kelj fel ágyadból!”

Most Isten leereszti fejszét. Erre a szegény teremtmény nagyon hálás, dicséri Istent és ragaszkodik hozzá, úgy mutatja, mintha szívből csinálná és másokat is hív, hogy adjanak neki hálát. Ezért felkel, ahogy az ember gondolná, hogy valóban új teremtménnyé legyen. Ekkor felveszi ruháit, kiszáll az ágyából, és kimegy a kertbe vagy az üzletbe, és látja, hogy minden mennyire összevissza van. Kezd gondolkodni, és ezt mondja embereinek: „Mit csináltok mindnyájan? Hogyan lehet minden összevissza? Nem tudom miért, lemaradtam: az ember látja, hogy ha egy kicsit félrelép, nincs bölcsessége és okossága, hogy elrendezzen mindent.” Most ahelyett, hogy idejének hátralevő részét Istennel töltené, megkérte szorgalmát a világ érdekében. „Jaj – mondja –, minden nem vesztet el, gondoskodunk kell róla.” Elfelejtve halálos szomorúságát, a pokoltól való félelmét, megígéri és megfogadja, amit Isten előtt tett, hogy jobb lesz, mert az ítéletet most nem hajtották gyorsan végre, ezért e szegény teremtmény szíve teljesen rááll a gonosz cselekvésére.

Ezek hatástalanoknak bizonyulnak, Isten ismét kézbe veszi fejszét, meghal egy feleség, egy gyermek, az állatállomány. „En öltöm meg ifjaidat és elvettem lovaiddat.” „Csapással sújtom, útjába állok, kiábrándítom, ledobom, és szembehelezkedem veled mindenben, amire kezét veti.” Erre

ez a szegény terméketlen hívő ismét az Úrhoz kiált: „Uram, vétkeztem, még egyszer kímélj meg! Könyörgöm hozzád! Ne vedd el szemem vágyát, kíméld meg gyermekeimet, áldj meg fáradozásaimban és megjavulok, és jobb leszek!” „Nem – mondja Isten –, hazudtál nekem legutóbb; többé nem bízom benned.” Erre feleségét, gyermekét, vagyonát sirba dönti, míg ez a hívő kénytelen elismerni bűnét.

Erre ez a szegény teremtmény betegségbe és reménytelenségbe esik, megszagatja ruháit, és kezd visszaemlékezni ígéreteinek és fogadalmainak megszegésére. Szomorodik és imádkozik, és mint Aháb, csöndben jár és emlékezik Isten ránehezülő kezének igazságára. Megújítja ígétét: „Uram, próbálj meg engem még egyszer; vedd le kezéd és lásd meg!” Isten megkíméli ismét, leereszti fejszét újból. „Sokszor megszabadította őket, de felerősíték tanácsukkal, és lerontotta őket gonoszágukért.” Most úgy látszik, hálásak ismét, és mintha ráálltak volna valóban az istenfélelemre. Olvasnak, imádkoznak, elmennek az összejövetelekre, és úgy tűnik, komolyak egy kis ideig. De végre elfelejtik. Kívánságaik ösztönzik őket; a megfelelő kísértések jönnek elő, ezért gonosz útjaikra térnek megint. „Amikor ölte őket, keresték őt, és visszatértek és korán keresték Istent; mégis hízogáltak neki a szájukkal, és hazudtak neki a nyelvükkel.”

Az Úr most sem hagyja ezt a hívőt, hanem megint fölemeli fejszét, még szívet szorítóbb szolgálattal alá veszi, ami megmozgatja őt, olyan szolgálatra, ami találkozik vele, ahogy Illés találkozott Ahábbal minden gonosz cselekedetében. Most a fejsze a fa gyökerére kerül. Emellett ez a szolgálat nemcsak átjárja a szívet, hanem megadja a bűnösnek a dicsőséges evangélium arany sugarait. Most Krisztus Jézus válik nyilvánvalóvá, kegyelme kiárad kedvesen, most feltörnek az ígérek, mint a kenetes szelencék, az egész szoba betöltésére. De, jaj, nincs gyümölcs ezen a fügefán.

A fejsze magasabbra emelkedik. Most Isten valóban kész arra, hogy lesújtson a bűnösre, de mielőtt megtenné, még egyszer utoljára próbálkozik, és ha nem teszi meg, akkor kidől a fügefa. Ez az utolsó alkalom arra, hogy ez a hívő készletét kap a Lélektől. Ezért az Úr Lelke odamegy hozzá, de nem mindig küzd az emberrel. Mégis egy kicsit küzd vele, felébreszti, meggyőzi őt, emlékezteti előző bűneire, előző ítéleteire, előző fogadalmainak és ígéreteinek megszegésére, az előző napok elpazarlására. Meggyőző érveket is felsorol, bátorító ígéreteket, félelmetes ítéleteket, az idő rövidségét a megtérésre és hogy van remény, ha az Úr eljön. Továbbá megmutatja neki a halál bizonyosságát, az ítélet eljövételét, igen, küzd a bűnösrel. A bűnös süket fület fordít Isten felé. A Lélek mondja: fogadd el tanácsomat és élj, de az ember megrántja a vállát. A Lélek megmutatja neki, merre menjen, de az ember bezárja szemét megint. Erre Isten haragja lobban fel és kijön szent helyéről és ó, jaj, meghirdeti haragját és soha nem mennek be nyugalmába. „Türelmes voltam hozzád, de nem tértél meg hozzám” – mondja az Úr. „Megvertelek személyedben, rokonságodban, vagyonodban, de te nem fordultál az Úrhoz, mondja az Úr, szennyedben van a gonoszágod, mert megtisztítottalak, és nem tisztultál meg, s többé nem tisztulsz meg szennyedből, amíg haragom ki nem árad rád.” Vágjátok ki, miért foglalja a földet hiába!

Isten ezzel tanítja az embert, hogy hasznosítsa és fordítsa saját lelke javára ezt a párbeszédet, aki még az élők földjén él az ő kertjének fái közt. Ámen.